

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Iustitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

2 Quæ conditiones requirantur ad iustitiam huius contractus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

dilectos. 11. de excessibus Prælatorum, collatio beneficij facta cuidam Clerico irritatur, quia erat publicus aleator, & vsurarius. Denique Concil. Trident. sess. 22. cap. 1. de reform. *Statuit sancta Synodus, vt quæ alias à Summis Põrificibus, & à saceris Cõciliis de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinâq; retinenda, ac simul de luxu, comestationibus, choreis, aleis, lusibus, necnon secularibus negotijs fugiendis sancta fuerunt; eadem in posterum iisdem penis, vel maioribus, arbitrio Ordinarj imponendis obseruentur, &c.* Ex quibus sequi videtur, esse peccatum mortiferum: non quidem si semel, bis, tẽre clericus sic luserit; sed si huic ludo vacauerit, id est, crebrò & per longum tempus luserit: his enim solis pœna imponuntur. Itaque si ad breue tempus recreationis causâ, etsi crebrò, sic luserit, non damnandus peccati mortiferi, si absit scandalum; præsertim cum hoc tempore isti Canones non videantur recepti, (nisi quatenus prohibent id fieri cum periculo scandali) neque per
 6 Superiores curentur executioni mandari. Laicis tamen non est peccatum mortiferum, nisi alicubi aliqua lex politica, sub gravi pœna id prohibens, sit in vigore; quia iure Canonico non est illis vitium, nisi canone illo Apostolorum 42. cuius hac in parte obligatio per contrariam consuetudinem iam olim cessauit; sicut & obligatio illius Authent. Iustiniani. vnde id per se in illis non est modò vllum peccatum; quamuis ratione circumstantiarum plerumque cum peccato fiat.

D V B I T A T I O I I.

Quæ conditiones requirantur ad iustitiam huius contractus.

⁷ *Prima conditio.* **R**espondeo, Tres potissimum requiri. Prima est, vt ludentes habeant liberam dispositionem rei, quam in ludum deponunt: non enim possunt res alienas, vel quas alienare non possunt, periculo exponere.

Secunda. Secunda est, vt alter alterum per iniuriam (vt minis, fraude, conuitiis) ad ludum non pertraxerit; quia si ille sic pertractus perdat, alter est ei causa damni per iniuriam, ac proinde tenetur ei ad restitutionem. Ita Caietan. 2. 2. q. 32. art. 7. ad secundum. Couarr. ad reg. Peccatum, p. 2. §. 4. num. 7. Sotus lib. 4. quæst. 5. art. 2. & alij; adeò vt hæc sententia ferè sit communis Doctorum: vt si simulet se parum peritum, vt alterum alliciat, qui alioquin ludere nolisset; si conuitiis laceſcat, ad quæ vitanda alter consensit in ludum, aliàs non consensurus.

⁸ Aduerte tamen, quosdam putare, dum quis minis vel conuitiis coactus luserit & perdidit, victorem non teneri ad restitutionem. Ita Molina disput. 116. & Franciscus Garcia de contractibus p. 2. cap. 19. Probari potest Primò, Quia talis absolute voluntariè luserit, & solùm secundùm quid inuoluntariè; atqui tale voluntarium est sufficiens ad transferendum dominium; præsertim contractu oneroso: vt patet cum quis inuitus vendit domum suam iusto pretio: ergo, &c.

Si dicas, talem contractum posse rescindi, & alterum teneri ad restitutionem: Respondebo, id fieri posse, quando ea quæ commutata sunt, possunt restitui; non autem quando sunt aliquid

transiens; sicut hîc, vbi proximè sit commutatio iuris lucrandi cum iure lucrandi; quæ non possunt restitui, quia ipso actu pereunt.

Secundò, Si ille sic inductus vincat, poterit retinere lucrum: ergo etiam inductor poterit, si lucratur: debet enim esse par vtriusque conditio.

Tertiò, Hoc ipso, quo intendis lucrari ab altero, censeris ei concedere liberè ius lucrandi à te: alioquin debebas habere animum restituendi in euentum lucri; nam aliàs non esset aequalitas: ergo non tenetur.

Hæc sententia est probabilis: contraria tamen, quæ est communis, videtur verior. Primò, quia est contractus per iniuriam extortus: ergo ratione iniuriæ tenetur ad restitutionem damni ex illo secuti. Confirmatur, qui abstulit illi libertatem & arbitrium animi per iniuriam: ergo tenetur illam ei restituere. Secundò, Si per vim cogam te ludere cum tertio, & periculo dare rem tuam, tenebor ad restitutionem, si inde damnum tibi proueniat: ergo etiam collusor tenebitur, si te cogat: nam vtrobique eadem est iniuria. Tertiò, Si cogam te mecum inire contractum societatis mercaturæ, tenebor ad restitutionem, si nauis pereat, vel si alia damna accidant; quia sum causa sine qua damnum non incurrisses: ergo similiter hîc. Quartò, Denique non est dubitandum quin collusor teneatur ad restitutionem, si tu non habebas animum lucrandi: atqui animus lucrandi ex contractu, supposita coactione iniusta, non admit ius faciendi damni, si quod fortè ex tali contractu secutum fuerit; nam in potestate ipsius est, contractum confirmare vel rescindere: ergo, &c.

Ad Primum, Etsi tale voluntarium mixtum absolute sufficiens sit ad validum aliquatenus efficiendum contractum, & ad dominium secuta traditione transferendum; tamen si illud vi vel fraude fuit extortum; potes acta rescindere, & rem alienatam recuperare. nam ratione iniuriæ competit tibi actio in rem, & in personam, vt dictum est cap. 17. dubit. 6. Nec refert, quòd ea, quæ per se primò in contractu ludi commutatur, non possint restitui; id enim est per accidens, nempe quia non extant: satis est damnum inde secutum rependi posse; qui enim coactus luserit, non sponte sua, sed metu compulsus, alteri spem lucrandi concessit, & ludum executus est: vnde illi damnum obuenit.

Ad Secundum, Neganda est consequentia; tenetur enim inductor ratione iniuriæ, ex qua damnum alteri obuenit; quia debet esse par conditio ludentium, si præcisè contractum ludi spectes; secus si intercedat iniuria. si enim mihi iniuriam facis in numero punctorum, vel calculatorum, non potes lucrari: ego tamen possum. Item debet esse par conditio, nisi alter tacitè iure suo cedat: sicut cum quis exponit præsentem pecuniam contra creditam: nam qui ludit credito, ei à iure datur potestas non soluendi, & solutum repetendi. Sic qui ludit cum eo, qui per iniuriam cogitur, sponte subit hoc onus: vnde sibi ipse imputare debet, si commodum non possit reportare ex ludo.

Ad Tertium, Qui compulsus ludit, non liberè, sed coactè dat alteri ius lucrandi; sicut qui coactus inire societatem, vel alium contractum: vnde potest reuocare. nec est necesse vt habeat animum restituendi, si ipsum lucrari contingerit; quia

quia quando quis coactus per iniuriam contractum fecit, est in potestate ipsius postea illum ratificare, vel in irritum reuocare, prout illi commodius fuerit, ut ostensum est cap. 17. dub. 6.

12
Importuna
preces.

Importunæ preces, quibus aliquis te ad lusum attraxit, non sufficiunt ut teneatur ad restitutionem, nisi tanta sit importunitas, ut tibi malis rem tuam periclitari, quàm tantis molestiis affici, quod rarum est. Iuxta hæc intelligendum & limitandum quod habet D. Thomas 2. 2. quæst. 32. art. 7. ad secundum, de trahente ad lusum ex luti cupiditate.

13
Ne fraudibus utantur.

Tertîa conditio est, Ut non utantur fraudibus contra leges ludi; alioquin tenentur tum ad restitutionem eius quod sic lucrati sunt; tum etiam ad reparationem damni, quod incurrit qui alioquin lucraturus erat: qui enim fraude vicit, non tantum tenetur restituere id quod ab altero accepit; sed etiam quod alter iuste lucraturus erat, nisi fraude impeditus fuisset: quia est huius damni causa iniuste. si tamen erat dubium an esset lucraturus, non teneatur ei rem suam, quam exposuerat, dare; quia in dubio melior est conditio possidentis. tenetur tamen rem, quam ab eo sic lucratus est, restituere, ob eamdem causam: quia in dubio non possum mihi rem alterius attribuerè, eò quod in dubio melior sit conditio prioris possidentis. Leges autem ludi sunt, quas vel ipsi ludentes communi consensu inter se statuere, vel si nihil hac de re egerint, quæ eo loco, vel apud eam gentem, cuius more ludete statuerunt, sunt receptæ: nam contractus, nisi aliud exprimatur, censentur celebrari secundum consuetudines loci; quamvis fortè alter contrahentium, vel uterque aliquas earum ignoret. Fraudens tamen, seu astutia communi consuetudine recepta, vel in quas expressè aut tacitè ludentes consentiunt, sunt licitæ; nec reddunt obnoxium restitutioni: ut si quis aduertens se certè lucraturum, roget aduersarium, vel sine deponere duplum: aut si videat errantem in numerandis signis, & non moneat: quisque enim suas tantummodò partes agit, neque censetur ludenti prodesse, quod per negligentiam non aduertit. hoc tamen non est iniuste verum, sed tantum ubi consuetudine id est receptum.

14

restituere. est communis sententia DD. aliorum, Alexandri Halensis 4. p. q. 86. memb. 3. a. 6. Adriani in 4. tractat. de restit. §. Quia in superioribus. Ioannis Medinae C. de restit. qu. 22. Castro l. 2. de lege pœnali, cap. 2. Soti lib. 4. de lust. q. 5. art. 2. Couarr. supra n. 2. & 3. & aliorum. Idem tenent passim Canonistæ in cap. pœnult. de vita & honest. Clericorum, teste Couarr. Probatur, quia contractus ludi Iure naturæ habet vim transferendi dominij: ex eo autem, quod talis ludus est prohibitus, neque Iure naturæ, neque Iure positivo impeditur dominij translatio: ergo acquisita tali ludo, non sunt obnoxia restitutioni. Maior patet ex dubit. prima. Minor probatur; non enim impeditur Iure naturæ; quia et si contractus aliquis sit prohibitus, vel etiam Iure naturæ illicitus, non ideò naturalis ratio dicitur esse irritum; ut patet in matrimonio contracto post votum castitatis, vel post sponsalia cum alio inita; in venditione rei, quam Deo vouisti: in promissione facta meretrici pro vsura corporis. aliud enim est, contractum esse illicitum, aliud esse irritum, seu carere vi obligandi; multa enim illicitè fiunt, quæ tamen facta, tenent. Sed neque Iure positivo Casareo, (de quo illi Doctores loquuntur) quia Ius illud nusquam irritum reddit talis ludi contractum: sic enim habetur L. Aleatorum. 2. C. de aleatoribus, de quibus maximè possit dubitari: *Nulli liceat in publicis vel priuatis domibus vel locis ludere, neque in genere, neque in specie: & si contra factum fuerit, nulla sequatur damnatio; (id est, victus non cogatur soluere) sed solutum reddatur, & competentibus actionibus repetatur ab his qui dederint, vel eorum heredibus, aut his negligentibus, a patre, aut defensoribus illius ciuitatis, vel recipiat fiscus, non obstante quinquaginta annorum prescriptione.* In Græco textu sic habetur: *Victum in alea lusu non posse conueniri, & si soluerit, habere repetitionem tam ipsam quam heredes eius, aduersus victorem & eius heredes: idque perpetuo, etiam post triginta annos.* Hæc leges non reddunt irritum ludi contractum, nec efficiunt ludentes inhabiles ad dominium transferendum; sed solum concedunt perdenti repetitionem: quod Doctores passim intelligunt de repetitione in iudicio, ut per sententiam Iudicis recuperetur amissum. vnde inferunt, non sufficere ut repetitio priuatim fiat, aut etiam ut fiat in iudicio, nisi sequatur condemnatio, qua victor iubeatur restituere; ante hanc enim, victorem non teneri. Ita Couarruias supra numero 8. Castro lib. 2. de potest. legis pœnal. cap. 2. corol. 3. Medina qu. 22. & alij. Ratio est, quia hæc lex, qua parte iubet solutum reddi, est pœnalis; ac proinde non obligat ad id præstandum, quod in pœnam statutum est, ante sententiam; vel si non est pœnalis, saltem est dispositiua modi, quo res perdit debet recuperari; sicut cum concedit restitutionem in integrum contra prescriptionem, vel contractum vtrimque impletum; iuxta ea, quæ diximus supra cap. 6. dubit. 18. & cap. 17. dubit. 9. quod etiam satis colligi potest ex illis verbis, *Competentibus actionibus repetatur ab his qui dederint, &c.* ubi solum conceditur ius repetendi per ministerium Iudicis. Adde, non esse consentaneum moribus hominum, ut victor obligetur ante sententiam: quia rari futuri sunt, qui sponte restituent; & ita conscientia hominum implicarentur abique fructu. Deni-

15
Astutia.

DUBITATIO III.

Utrum is qui ludo vetito aliquid est lucratus, teneatur ad illius restitutionem.

16
Sententia
DD. anti-
quorum.

Quidam Doctores docent, acquisita ludo vetito, nullo modo retineri posse, eò quod dominium per talem ludum non transferatur; sed esse restituenda vel pauperibus, si victus victorem induxit ad lusum; vel ipsi victo, si illum victor induxit. Ita D. Bonauentura in 4. d. 15. numer. 67. expressè docet de aleatoribus, idemque sentit de omnibus ludis illicitis: nam ratio ipsius ad omnes pertinet. Idem tenent D. Thomas eadem dist. qu. 2. art. 4. quæstioncula vlt. ad secundum, Richard. eadem distinct. in fine. Palud. eadem dist. q. 3. art. 5. & alij quidam.

17
Nō esse obnoxia resti-
tutioni.

Resp. & Dico Primò, Omnino verius esse, acquisita ludo vetito retineri posse, nec esse obnoxia restitutioni ante sententiam Iudicis iubentis

restituere. est communis sententia DD. aliorum, Alexandri Halensis 4. p. q. 86. memb. 3. a. 6. Adriani in 4. tractat. de restit. §. Quia in superioribus. Ioannis Medinae C. de restit. qu. 22. Castro l. 2. de lege pœnali, cap. 2. Soti lib. 4. de lust. q. 5. art. 2. Couarr. supra n. 2. & 3. & aliorum. Idem tenent passim Canonistæ in cap. pœnult. de vita & honest. Clericorum, teste Couarr. Probatur, quia contractus ludi Iure naturæ habet vim transferendi dominij: ex eo autem, quod talis ludus est prohibitus, neque Iure naturæ, neque Iure positivo impeditur dominij translatio: ergo acquisita tali ludo, non sunt obnoxia restitutioni. Maior patet ex dubit. prima. Minor probatur; non enim impeditur Iure naturæ; quia et si contractus aliquis sit prohibitus, vel etiam Iure naturæ illicitus, non ideò naturalis ratio dicitur esse irritum; ut patet in matrimonio contracto post votum castitatis, vel post sponsalia cum alio inita; in venditione rei, quam Deo vouisti: in promissione facta meretrici pro vsura corporis. aliud enim est, contractum esse illicitum, aliud esse irritum, seu carere vi obligandi; multa enim illicitè fiunt, quæ tamen facta, tenent. Sed neque Iure positivo Casareo, (de quo illi Doctores loquuntur) quia Ius illud nusquam irritum reddit talis ludi contractum: sic enim habetur L. Aleatorum. 2. C. de aleatoribus, de quibus maximè possit dubitari: *Nulli liceat in publicis vel priuatis domibus vel locis ludere, neque in genere, neque in specie: & si contra factum fuerit, nulla sequatur damnatio; (id est, victus non cogatur soluere) sed solutum reddatur, & competentibus actionibus repetatur ab his qui dederint, vel eorum heredibus, aut his negligentibus, a patre, aut defensoribus illius ciuitatis, vel recipiat fiscus, non obstante quinquaginta annorum prescriptione.* In Græco textu sic habetur: *Victum in alea lusu non posse conueniri, & si soluerit, habere repetitionem tam ipsam quam heredes eius, aduersus victorem & eius heredes: idque perpetuo, etiam post triginta annos.* Hæc leges non reddunt irritum ludi contractum, nec efficiunt ludentes inhabiles ad dominium transferendum; sed solum concedunt perdenti repetitionem: quod Doctores passim intelligunt de repetitione in iudicio, ut per sententiam Iudicis recuperetur amissum. vnde inferunt, non sufficere ut repetitio priuatim fiat, aut etiam ut fiat in iudicio, nisi sequatur condemnatio, qua victor iubeatur restituere; ante hanc enim, victorem non teneri. Ita Couarruias supra numero 8. Castro lib. 2. de potest. legis pœnal. cap. 2. corol. 3. Medina qu. 22. & alij. Ratio est, quia hæc lex, qua parte iubet solutum reddi, est pœnalis; ac proinde non obligat ad id præstandum, quod in pœnam statutum est, ante sententiam; vel si non est pœnalis, saltem est dispositiua modi, quo res perdit debet recuperari; sicut cum concedit restitutionem in integrum contra prescriptionem, vel contractum vtrimque impletum; iuxta ea, quæ diximus supra cap. 6. dubit. 18. & cap. 17. dubit. 9. quod etiam satis colligi potest ex illis verbis, *Competentibus actionibus repetatur ab his qui dederint, &c.* ubi solum conceditur ius repetendi per ministerium Iudicis. Adde, non esse consentaneum moribus hominum, ut victor obligetur ante sententiam: quia rari futuri sunt, qui sponte restituent; & ita conscientia hominum implicarentur abique fructu. Deni-

18
Ius Casareum.

Debet re-
peti in iudicio.

19